532: Receb ve Şaban Ayında Oruç Tutmak Müstehap mı?

Tarık Ebu Abdullah

21 Şub, 2021

https://ilimvecihat.com

SORU

es-Selamu aleykum. Çok acil bir sorum var, hakkınızı helal edin. Bu konuda itibar edeceğim kişiler sizlersiniz. Rabbim beni de sizlerin arasına katsın. Sorum, üç aylar oruçları ile alakalı. Receb ve Şaban ayına has, özel oruçlar var mı? Bu babda gelen hadislerin sahihlik durumu nedir. Rabbim sizden razı olsun, inşeAllah kısa süre de cevap alırım.

CEVAP

Ve aleykumusselamu ve rahmetullah. Hamd Allah'a mahsustur.

Muhterem kardeşim Receb ayına mahsus bir orucun sünnette bir aslı yoktur. Evet Ramazan hariç her ayda oruç tutmak müstehap olduğu gibi Receb ayında da oruç tutmak şüphesiz müstehaptır. Ancak Receb'in tümünü oruçla geçirmek veya Receb ayına mahsus bir oruç tutmak asılsızdır. Bu konuda gelmiş sabit hiçbir haber yoktur. Bunun için İmam ibn-i Teymiyye *(rahimehullah) "Receb ayına mahsus oruç hakkında gelmiş olan bütün hadisler zayıftır, hayır bilakis uydurmadır. İlim ehli bunlardan hiçbirine itimat etmemiştir. Bu hadisler amellerin faziletleriyle alakalı rivayet edilen haberlerden de değildirler bilakis geneli uydurma yalandır"* demiştir. Ve Hafız ibni Hacer *(rahimehullah)* sırf bu konu hakkında telif ettiği *"Tebyinu'l-Acep Bima Verede Fi Şehri Receb"* adlı kitabında şöyle demiştir: *"Receb ayının fazileti hakkında, onun tümünde veya belirli günlerinde oruç tutmakla veya belirli gecelerinde namaz kılmakla alakalı hüccet olacak sahih bir haber yoktur. Bunu benden önce İmam Hafız Ebu İsmail el-Herevi de kesin ifade etmiştir."* Ve Muhammed bin Mansur es-Semani *(rahimehullah)*'da Receb ayına mahsus tutulması müstehap olan oruç hakkında sabit bir sünnetin olmadığını, bu konuda varit olmuş olan haberlerin çok zayıf olduğunu söylemiştir.

Cumhur ulemanın hususen Receb ayında oruç tutmanın müstehaplığına delil getirdikleri Mucibetu'l-Bêhiliyye hadisine gelince onun hükmünde ihtilaf edilmiştir. Senedinde iztirap vardır, ravileri meçhuldur ve hatta belki nekaret de olabilir. Hadisin makbul olduğunu var saysak dahi Receb ayına mahsus bir oruca delalet etmez. Bilakis haram aylarında oruç tutmaya delalet eder ki bunun meşruiyetinde ihtilaf yoktur. Haram ayları Zi'l-Kade, Zi'l-Hicce, Muharrem ve Receb aylarıdır. Bu aylarda oruç tutmak her ayda oruç tutmak müstehap olduğu gibi şüphesiz müstehaptır. Fakat Receb ayını ibadete mahsus kılmak bu sahih değildir. Bilakis bazıları Receb'i ibadete mahsus kılmayı kerih görmüşlerdir. İmam Ahmed *(rahimehullah)* bunlardandır. Hanbeli mezhebinin görüşü de budur. Bu konuda Ebu Bekir ve Ömer *(radıyallahu*

anhuma)'dan haberler de sabittir. İmam ibnu Ebi Şeybe *(rahimehullah)* bunları Musannef'inde ihraç etmiştir. Bu kerahetin sebebi cahiliye Arapların haram aylarını ve haram ayların arasında özellikle Receb ayını tazim etmeleriydi. Bunun için ve başka sebeplerden ötürü Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'de özellikle Receb'le Ramazan ayları arasında kalan Şaban ayında orucu çoğaltırdı.

Mucibetu'l-Bêhiliyye hadisini İmam en-Nesei, İmam Ebu Davud, İmam Ahmed ve başkaları *(rahimehumullah)* ihraç etmişlerdir. Bazı rivayetlerde **صُمْ مِن الحُرُمِ واتْـرُك** *(haram aylarında oruç tut ve bırak)* lafzıyla gelmiştir bazılarında da **صُـمِ الحُـــرُمَ وأفْطِـــرْ** *(haram ayları oruç tut ve iftar et)* lafzıyla gelmiştir. Dolayısıyla yukarıda söylediğim gibi haram aylardan biri olan Receb ayına bir tahsis yoktur. Buna ilaveten Receb ayının tümüne veya belirli günlerinin oruç tutulmasına da bu hadiste delil yoktur. Bunun için Hafız el-Beyhaki *(rahimehullah) "Bu hadiste Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) haram aylarında kısmen oruç tutmayı ve kısmen bırakmayı müstehap kılıyor. Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'de bu aylarda böyle oruç tutardı"* diyor. Bu eğer hadisin delil gücüne sahip olduğunu kabul edersek böyledir. Ancak dediğim gibi hadisin zayıflığı güçlüdür.

Şaban ayında oruç tutmaya gelince, bu ayda orucu çoğaltmak sahih sünnetle sabittir. Ramazan ayından sonra en çok oruç tutmuş olduğu ay şüphesiz Şaban ayıdır. Bazı rivayetlerde bütün Şaban ayını oruç tuttuğu gelmiştir. Ancak bu rivayetler İmam Muslim *(rahimehullah)*'ın rivayet ettiği Aişe *(radıyallahu anha)*'nın sözüyle anlamak lazımdır. Aişe *(radıyallahu anha)* şöyle demiştir:

وَلا أَعْلَمُ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ الْقُرْآنَ كُلَّهُ فِي لَيْلَةٍ ، وَلا صَلَّى لَيْلَةً إِلَى الصُّبْحِ ، وَلا صَامَ شَهْرًا كَامِلا غَيْرَ رَمَضَانَ

"Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem)'in bir gecede Kur'an'ın hepsini tilavet ettiğini, sabaha kadar namaz kıldığını ve Ramazan'dan başka bir ayda baştan sonuna kadar oruç tuttuğunu görmedim."

Ve İmam el-Buhari *(rahimehullah)* ibni Abbas *(radıyallahu anhuma)*'nın şöyle dediğini ihraç etmiştir:

مَا صَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا كَامِلا قَطُّ غَيْرَ رَمَضَانَ

"Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) Ramazan'dan başka hiçbir ayın tamamında oruç tutmadı."

Binaen aleyh Şaban ayının hepsini değil ama çoğunu oruçlu geçirmek muhakkak müstehabtır.

Mecmuu’l-Fetava, 25/290,291

Tebyinu’l-Acep, 23

Neylu’l-Evtar, 4/331

Fazailu’l-Evkat, 21